

Als een heet zwaard flitsten autolichten over de muur, alsof ze er keer op keer doorheen wilden klieven. Onder ons, in de woonkamer, stond de tv luid. Het zou dat jaar geen witte kerst worden.

‘Hoe was de training? Was Gerlinde op tijd?’

‘Hum,’ antwoordde ik, ‘volgende week pikt ze me ook op. Ze zei dat het geen moeite was.’

‘Dan ben ik gerust.’ Een zucht. ‘Hou haar maar te vriend, je zal haar nog nodig hebben.’

‘Mam, ben jij bang voor de dood?’ Ik duwde het dikke deken van mijn benen. Terwijl zij het koud leek te hebben, werd het mij te warm. Ze draaide zich naar mij om.

‘Ik wil geloven dat er meer werkelijkheden zijn. Of toch zeker twee parallelle werelden, waar we deels leven. Ik wil dat hopen, echt. Waar we kunnen zijn wie we willen zijn. Ik wil geloven dat die er is voor jou, Janne.’

Ik begreep haar niet en dat zag ze. Waar had ze het over?

‘Zeg, mam, ik ...’ maar ze legde een vinger op mijn mond.

‘Soms ga ik daar naartoe. Dat maakt het hier leefbaar. Neen, ik ben niet bang voor de dood, alleen bang om jou.’ Ze keek me dwingend aan. Ik voelde mij alsmaar onwenniger. Ze trok de deken tot haar kin, het lichtzwaard fonkelde in haar ogen.

‘Als je kon, wat en waar zou jij nu willen zijn?’

‘Weet ik niet.’ Ik haalde mijn schouders op. Maar ei-

genlijk wist ik het wel.

Ze trok me naar zich toe en kustte me. De korstjes op haar lippen voelden als kruimels op mijn wang. Tussen ons in lag mijn geheim dat zich naar de oppervlakte wrong. Ik duwde Jasper weg.

Terwijl bij haar de kanker zich in haar borst nestelde en een operatie haar verminkte, lag ik bij haar met ingebonden borsten. Ik schaamde me.

Mijn lijf was me vreemd. Telkens weer schreeuwde mijn spiegelbeeld me toe.

Ik verstond de onhoorbaar geschreeuwde woorden niet tot het besef zich in me wortelde: ik zag iemand die ik niet kende, iemand die ik niet was of wilde zijn. Ik zag een meisje, terwijl ik geen meisje was, maar wie of wat was ik dan wel? Ik voelde me een mens en plots zag ik de onvolmaaktheid in mijn spiegelbeeld. Vanaf dat moment kon ik me niet langer verzoenen met wat ik zag. Ik verlangde naar de metamorfose van mens naar man.

Ondertussen regen de dagen zich aan elkaar, met het allesverterende zwijgen tussen mijn ouders als een dikke soep waarin alle beschikbare woorden opgebruikt waren. Dat zwijgen tussen hen kon ik onmogelijk onderbreken

door het even over mijzelf te hebben.

De kanker verslond mama. Snel, veel te snel. Terwijl pa zich op zijn werk stortte en zich afsloot voor het onvermijdelijke, vulde ik samen met mama een koffer. Toch bleef ze monter, ze hield zich sterk voor mij. Ze maakte grapjes over de verhuis naar de palliatieve afdeling. Ze kwam niet terug op haar vraag om thuis te mogen blijven. Morgen. Alsof het een vraag moest zijn, alsof toestemming om in je eigen bed te sterven geweigerd kon worden. We deelden allebei het definitieve van haar vertrek.

Ik hoorde de tractor het erf oprijden, hoe hij bij de keukendeur de modder van zijn laarzen stampte, het piepen van het deurtje van de schoenenkast. Zijn kordate stappen in de gang tot aan de trap. Daar vertraagde hij en stond even stil. Dacht hij na over wat er komen ging? Misschien bedacht hij zich wel. Maar toen hij een tel later de kamer binnenkwam, was hij niet de man die ons alsnog verraste.

‘Klaar?’ Hij trok de koffer op het bed naar zich toe en sloot hem. Hij ontweek onze blik.

Hij stak me de autosleutels toe en schoof de koffer voor zich uit. Ik sjouwde hem naar beneden, achter mij kreunde mama zich zwaar steunend de trap af. In de gang liep de hond haar na. Mama kroelde het brave beest achter de oren.

Op de achterbank in de auto zakte ze uitgeput naast me neer. Ik boog me langs haar heen en leidde de veiligheidsgordel over haar schrale lijf. Ze rook niet meer naar mama. Ze voelde mijn aarzeling. ‘Het is oké,’ fluisterde ze en tuitte haar lippen tot een kus. De lach in haar ogen moest me geruststellen, terwijl zijn ogen in de achteruitkijkspiegel me tot spoed aanmaanden.

Bij de ingang boden ze een rolstoel aan. Pa voorop, in zijn ene hand de koffer, in de andere de routebeschrijving naar de afdeling. Bij de lift hield hij de deur voor ons open en wachtte hij ongeduldig. Er werd geen woord gezegd. Ze staarde in de spiegel, ik zag de weerstand vechten met de berusting.

‘Ik zal straks wat leesvoer halen in het winkeltje.’ Met een kus op haar voorhoofd probeerde ik haar innerlijke strijd te verzachten. Nu nog herinner ik me de kleurrijke repro die tegenover de lift hing. De bank naast de lift tegenover ‘De kus’ van Klimt werd mijn ankerplaats, waar ik even moed verzamelde, of even kon bekomen van mijn bezoek aan haar.

Ze werd ‘geïnstalleerd’ op haar kamer. Van het uitzicht werd je vanzelf instant vrolijk. Uitbundige tinten grijs: de lucht, de gevel van het aanpalende gebouw en de muren van de kamer. Verder een leeg prikbord, een

klok, twee stoelen en een formica tafeltje.

De verpleegkundige stelde zichzelf voor als Hannelore. ‘Je mag het hier wat aankleden. Vazen vind je op de gang en verderop is er een bezoekersruimte.’

De rit naar huis was vreemd. Pa zei dat hem thuis nog werk wachtte en dat hij er vanuit ging dat ik voor eten zorgde. Ondertussen plande ik in gedachten welke bus ik na schooltijd kon nemen en hoe ik op de hockeytraining kwam.

Thuis pikten we de draad weer op, al was die serieus gerafeld.

In de gang is het een komen en gaan. De verpleging kent me al bij naam.

‘Ze heeft een rustige dag achter de rug. Ze verwacht je, hoor.’

De geuren, de geluiden en de sfeer zijn al gauw vertrouwd. Wachten is hier hét werkwoord.

De televisie staat aan, zonder erbarmen wordt er venkel fijn gesneden tijdens een kookprogramma. De gesloten gordijnen dempen het licht als de wanden van een cocon.

‘Mam?’ Voorzichtig sla ik het dunne laken open achter haar. Zoals gewoonlijk kruip ik tegen haar aan. Met een zachte ‘hum’ maakt ze me duidelijk dat ze me opmerkt.

Haar scherpe omtrekken tekenen zich af tegen het licht dat vanuit de ziekenhuisgang binnenvalt. Ik zoek even het ritme van haar ademhaling, houd mijn adem in om dan samen aan de volgende teug te beginnen. De traagheid maakt me rustig. Ik weet dat ik nu mijn best moet doen om niet in slaap te vallen. Vandaag ben ik hier met een doel.

‘Mam? Ik wil je iets vertellen.’

‘Hum?’

‘Je hebt nu wel andere zorgen en ik besef dat het niet gemakkelijk zal zijn om me te begrijpen. Ik begrijp het zelf amper.’

Haar schouder draait zich moeizaam naar me toe.

Ik heb haar aandacht, ze is wakker en alert.

‘Trek mijn kussen eens goed,’ fluistert ze.

‘Mam, ik vecht al een tijdje met een gevoel. Het vreet aan me.’

Ze luistert en wacht af. Onder het laken zoekt ze mijn hand op en knijpt zacht en aanmoedigend.

‘Ik ben geen meisje.’ Het is eruit.

Haar lichte kreun vraagt om meer.

‘Ik voel me gevangen in een lijf dat niet van mij is. Ik heb geprobeerd om het te negeren, om het te verbergen, voor mezelf, voor jou en pa. Maar het is te sterk.’

Ze ligt heel stil met gesloten ogen.

‘Slaap je? Wil je rusten?’

‘Vertel, ik luister wel,’ mompelt ze. ‘Ik kijk er niet van op.’

Snel schieten al mijn gerepeteerde woorden door me heen, nu moet de rest ook maar.

‘Ik heb al contact gehad met de Genderstichting. De vrouw gaf me het nummer van een neuropsychiater.’ Ik voel terug hoe de zenuwen door mijn lijf gierden toen die opnam en me een afspraak gaf. Die datum, dat uur hoefde ik nergens op te schrijven. Net zoals mijn verjaardag. ‘Ik krijg een therapeut en ouders kunnen daar ook terecht.’

Een onverwachte grinnik maakt dat ik me opricht en haar aankijk. Ze lacht. Ze lacht!

‘Pa, bedoel je?’ Tranen wellen op in haar ogen. De glimlach die doorbreekt, is goud waard. Haar blik versterkt me in mijn gevoel. Nu wil ik haar nog meer vertellen, meer dan ik van plan was.

‘Vorige week heb ik voor het eerst aan Sophia gevraagd om me anders aan te spreken, ik wou weten hoe het klinkt en voelt. Ik ben Jasper.’

Ze bevochtigt haar lippen: ‘Klinkt goed, Jasper. Past wel bij je.’

Meer heb ik niet nodig. Snikkend kruip ik tegen haar aan.

‘Maar janken doe je nog als een meid. Je knijpt me te hard.’

Nu pas voel ik hoe stevig ik haar hand vasthoud.

‘Je krijgt dit niet aan je vader verkocht ... Die ontploft.’

Ze zucht. ‘Kan er niet meer bij zijn als je het vertelt. Zal niet makkelijk zijn, ook niet voor hem.’ Haar ogen zijn weer gesloten, ze schudt traag haar hoofd.

‘Ik verwacht niet dat hij het accepteert, of ook maar respecteert.’

Ze reikt naar de waterbeker op het nachtkastje. Als ik uit bed glijd, stopt ze haar poging en wacht tot ik haar help. Ik wil haar nog vertellen dat ik tien keer op gesprek moet voor ze over hormonen praten en dat ik achttien moet zijn. Dat ik zeker een operatie wil.

‘Een zoon. Dat had hij graag gehad. Toen.’ Traag brengt ze de beker terug aan haar mond. Ik zie haar denken. Zo helder waren haar ogen de laatste weken niet meer. Maar het is maar een moment. ‘Maar een dochter was me zo lief. Moe,’ fluistert ze en duwt de beker in mijn hand.

Ik druk een kus op haar voorhoofd en kruip terug tegen haar aan. Haar rustige ademhaling geeft het ritme aan.

Nu mama het wist, mocht iedereen het weten, nu ja iedereen. Die avond probeerde ik op facebook een bericht te schrijven. Uren schreef en corrigeerde ik, ik verwijderde en begon opnieuw. Mijn bericht bleef enkele dagen openstaan.

Hoi iedereen,

Ik vind het belangrijk om te zeggen wat er op mijn bange hart ligt. Daarom post ik dit bericht met veel schroom. Ik beseft dat ik zowel bevestiging als afwijzing mag verwachten. Maar het is voor mij te belangrijk om het niet te doen; het zou mooi zijn als iedereen zichzelf durft te zijn. Daarom vraag ik jullie mij te aanvaarden zoals ik ben. Ik ben transgender. Het is moeilijk om hiervoor uit te komen, maar het is nog veel moeilijker om dat niet te doen.

Ik ben wie ik ben. Het wordt tijd om mezelf toe te laten mezelf te zijn, zoals ik dat ook anderen gun. Mezelf telkens weer te verloochenen maakt me doodongelukkig. Dat is de reden waarom ik graag wordt aangesproken met Jasper. Neem de tijd om aan mijn nieuwe naam te wennen. Ik ben nog steeds dezelfde, alleen een gelukkiger man.

Zo kunnen jullie me vanaf nu vinden als Jasper Jonckers.

*Heel veel liefs,
Jasper*

Koud angstzweet brak me uit toen ik het bericht uiteindelijk plaatste. Het hek was van de dam.

Amper zeventien was ik, ankerloos en oeverloos. Toen ze stierf, verdwenen het dak en de muren van mijn huis. Het verdriet stroopte mijn lijf tot op het bot, ze was er niet meer om me op te wachten, te behoeden en te koesteren. Er was niemand meer.